

FEJERVERKAI GALI APTEMDYTI ŠVENTINĮ DŽIAUGSMĄ

Naujųjų metų sutikimą sunku įsivaizduoti be spalvingų žiemos dangų nudažančių fejerverkų fiestos. Tačiau būtina atsiminti, kad neatsargiai naudojami fejerverkai gali ir aptemdyti šventinį džiaugsmą. Dėl neatsargaus elgesio su šiomis priemonėmis kiekvienais metais šalyje nukenčia įvairaus amžiaus žmonės: dažniausiai susižaloja vaikai ir neblaivūs suaugusieji. Nesilaikant saugumo reikalavimų, žmonės gali patirti įvairius kūno sužalojimus, sukelti gaisrus.

Apie saugumą vertėtų pagalvoti dar prieš įsigyjant pirotechnikos gaminių. Net ir pramoninės gamybos petardos gali būti pavojingos, todėl svarbu rinktis kokybiškus gaminius. Perkant pirotechniką būtina atkreipti dėmesį į jos išvaizdą. Ji neturi būti sulankstyta, sudrėkusi ar kitaip pažeista. Dauguma nelaimingų atsitikimų su petardomis įvyksta dėl neteisingo elgesio su jomis, kai nepaisoma elementarių saugumo reikalavimų, arba gaminiai naudojami ne pagal paskirtį. Būtina tiksliai laikytis instrukcijų, kurias privalomai turi visi pirotechniniai gaminiai.

Fejerverkų poveikis žmogaus sveikatai

Pirotechnikos gaminių sudėtyje yra daugiakomponentinių mišinių, kurie degdami išskiria organizmui kenksmingas medžiagas. Tai viena priežasčių, kodėl fejerverkai leidžiami tik atvirame ore. Kai kurie fejerverkai sprogsa su labai dideliu garsu, kuris ne tik sukelia nemalonius jausmus, bet gali traumuoti klausos aparatą. Pavojinga uždegant fejerverko degiklį lenktis prie jo. Užsidegęs fejerverkas gali traumuoti veidą ir rankas. Reikia pritūpti ir degiklį uždegti ištiestos rankos atstumu. Traumuoti gali ir rankoje laikomas uždegtas fejerverkas. Tai gali įvykti ir su iš pažiūros saugia pirotechnika.

Fejerverkų mėgėjams rekomenduojama įsigyti automobilinį gesintuvą. Taip pat patartina toje vietoje, kur sprogdinate pirotechniką, turėti didelę talpą su vandeniu, kur galima būtų įmesti smilkstančias pirotechnikos liekanas.

Ką svarbu žinoti nukentėjus nuo fejerverkų?

Ypač sunkūs sužalojimai būna veido srityje. Žmogaus klausos organas yra nepritaikytas prie aukšto tono garsų ir staigus, impulsyvus nuo fejerverkų atsiradęs triukšmas, gali sukelti klausos sutrikimus, gali susilpnėti klausa, ausyse atsirasti zvimbimas, spengimas, o kartais žmogus gali ir visiškai netekti klausos.

Sprogęs pirotechnikos įrenginys gali sukelti ir kūno nudegimus – labai sunkius audinių pažeidimus, kurių pasekmės priklauso nuo nudegimo laipsnio, nudegusio ploto ir vietos. Jei nudega trečdalis ir daugiau kūno – galima mirtis. Nudegus būtina skubi pagalba, nes aukšta temperatūra audinius dar veikia ir po to, kai pašalinamas deginimą sukeliantis veiksnys.

Pirmoji pagalba esant nudegimui:

- Skambinkite bendruoju pagalbos telefonu 112 arba greitosios pagalbos telefonu 03.
- Nutraukite žalojančią poveikį, jeigu jis dar yra. Jeigu nukentėjusiojo drabužiai dega, užgesinkite juos. Reikėtų pargriauti nukentėjusį ant žemės ir ugnį slopinti (nuo galvos kojų link) tuo, kas po ranka.
- Vėsinkite nudegusią vietą kambario temperatūros (apie 18-20°C temperatūros) vandenių, geriausia, silpna tekančio vandens srove, mažiausiai 10 minučių arba kol nukentėjusysis nejaus skausmo.
- Nuimkite apyrankes, žiedus, laikrodžius ir kita, kas patinus audiniams gali spausti nudegusią vietą. Nenuimkite prie odos pridegusių drabužių.

SVARBU:

- Nenaudokite per daug šalto vandens ir nevėsinkite per ilgai, kad nesukeltumėte hipotermijos (atšalimo).
- Neplėškite prie nudegimo vietos prikibusių drabužių, daiktų ar nudegusios odos.
- Nepradurkite ar neprakirkite dėl nudegimo atsiradusių pūslių.
- Nudegusios vietos netepkite tepalu, losjonu, riebalais. Nepatartina imtis „liaudiškų“ priemonių, kaip tepimas įvairiais riebalais, barstymas miltais ar druska – tai gali tik pakenkti. Buitiniai riebalai, riebaliniu pagrindu pagaminti kremai, putas hermetizuoja karštį odoje ir pakenkimas tik gilėja. „Liaudiškomis“ priemonėmis galima žaizdoje sukelti infekciją, jos didina skausmą ir uždegimą, trukdo žaizdai gyti.
- Nedėkite tvarsčių ant veido, nes būtina matyti nukentėjusiojo veidą, vertinti jo kvėpavimo takų būklę ir kvėpavimą.

Pirotechnikos gaminiai suaugusiems, o ypač vaikams kartais baigiasi ir sunkiomis akių traumomis. Ypač tada, kai vaikai nepaiso instrukcijų arba, kai petardos būna nekokybiškos. Pažeidus akis, gali atsirasti akies įbrėžimai, nudegimai, patekti svetimkūnis, o esant rimtesniems sužalojimams, žmogus gali apakti. Beveik visi fejerverkų tipai sukelia akių traumas, įskaitant ir bengališkąsias ugneles.

Vaikams iki 5 metų, bengališkosios ugnelės sudaro didžiausių traumų skaičių (43 proc. visų tos amžiaus grupės). Todėl negalima leisti vaikams žaisti vieniems. Akys yra labai jautrios, todėl jas pažeidus skaudūs padariniai gali likti visam gyvenimui.

Pirmoji pagalba esant akių sužeidimams:

- Skambinkite bendruoju pagalbos telefonu 112 arba greitosios pagalbos telefonu 03.
- Esant akies pažeidimui akį uždenkite laisvai priglundančiu steriliu tvarsčiu.
- Jeigu akyje yra svetimkūnis palikite jį, nesistenkite jo pašalinti.
- Akies nejudinkite ir nelieskite, tam kad jos dar daugiau nesužeistumėte.
- Akį šaldykite šaltu kompresu, tai mažina tinimą, stabdo kraujavimą.
- Sveikąją akį taip pat būtina uždenkite tvarsčiu, siekiant išvengti akies judesių.
- Būtina ramybė ir emocinė pagalba.

Šventiniame šurmulyje būkite atsargūs su spalvingaisiais fejerverkais ir petardomis. Neatsargus elgesys su ugniniais fejerverkais gali ne tik sugadinti šventinę nuotaiką, bet ir pavojingai sužaloti!